

1965

Βατικανὸν – Φανάρι

Ἡ «Ἄρσις τῶν Ἀναθεμάτων»

τοῦ 1054

Κείμενον Γ'

Ἡ Ἄρσις τοῦ Ἀναθέματος πλεονέκτημα ὑπὲρ τῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας *

Παναγιώτου Τρεμπέλα (†)

ΥΠΕΡ τίνος ἡ Ἄρσις [τοῦ Ἀναθέματος] αὕτη δημιουργεῖ τὰ πλείονα ἢ μᾶλλον τὰ πραγματικὰ καὶ δύναμαι νὰ εἶπω ἀποκλειστικὰ πλεονεκτήματα;

Ἐπὲρ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Διότι, ποῖαι ἦσαν αἱ κατηγορίαι, διὰ τὰ ὁποίας ὁ Οὐμβέρτος καὶ οἱ συνοδοὶ αὐτοῦ ἀνεθεμάτισαν τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ;

Ὅτι οἱ κληρικοὶ τῶν Ὀρθοδόξων ἔτρεφον πάγωνα καὶ δὲν ἐξυρίζοντο ὡς οἱ ἐν Ρώμῃ· ὅτι δὲν μετέδιδον τὴν θεῖαν Εὐχαριστίαν εἰς τὰς ἐν λοχεῖα καὶ ἐν ἐμμίνῳ ροῇ διατελούσας γυναῖκας· ὅτι δὲν ἐβάπτιζον τὰ θνήσκοντα νήπια, ἐὰν δὲν εἶχε παρέλθει ἡ ὀγδόη ἡμέρα ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτῶν (ἀνακριβές)· ὅτι ἐβάπτιζοντο καὶ ἐδέχοντο τὴν θεῖαν Κοινωνίαν ἀπὸ ἐγγάμους ἱερεῖς· ὅτι κατηγοροῦν τοὺς ἐν τῇ Δύσει ὡς ἀζυμίτας, ἅτε χρησιμοποιοῦντας ἄζυμα ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ· ὅτι κατέκρινον σφοδρῶς τὴν ἐν τῷ Συμβόλῳ τῆς Πίστεως προσθήκην τοῦ Filioque καὶ τὴν ἐν τῷ Σαββάτῳ τηρουμένην ὑπ' αὐτῶν νηστείαν.

Ἐρωτῶμεν· Τίς ρίπτων καὶ ἀπλοῦν τι βλέμμα εἰς τὸν κατάλογον τοῦτον τῶν κατηγοριῶν δὲν θὰ ἐκίνει ἐξ οἴκτου καὶ ἀγανακτήσεως τὴν κεφαλὴν εἰς βάρος τῶν κατηγορῶν, τῶν ἀποτολμησάντων, μάλιστα ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτων ἀβασίμων καὶ οὐδὲν τὸ μεμπτὸν ἢ

ἐπιλήψιμον ἐνεχουσῶν αἰτιῶν, νὰ ἐξαπολύσωσιν Ἀνάθεμα κατὰ τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ πρώτου τῶν Πατριαρχείων τῆς Ἀνατολῆς;

Ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐξακολουθεῖ καὶ θὰ ἐξακολουθῇ νὰ ἐμμένῃ ἀπαρεγκλίτως τηροῦσα πάντα τὰνωτέρω, διὰ τὰ ὁποῖα ἀνεθεματίσθη ὑπὸ τοῦ Οὐμβέρτου.

Τίς θὰ ἐτόλμα νὰ μεμψῆ Αὐτὴν ὡς κακόδοξον δι' αὐτὰ ἢ νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς πραγματικὴν πλάνην, ἔστω καὶ ἀνώδυνον καὶ μὴ καίριόν τι δόγμα τοῦ Χριστιανισμοῦ θίγουσαν, καὶ μίαν ἔστω ἐκ τῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν;

Τί θὰ ἐσήμαινε λοιπὸν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν μας, ἐὰν δὲν ἤρετο ὀλοτελῶς τὸ κατ' αὐτῆς ὑπὸ αὐθάδους τινὸς καρδιναλίου ἐξαπολυθὲν γελοῖον τοῦτο καὶ ὅλως ἀστήρικτον καὶ ἀνεδαφικὸν Ἀνάθεμα;

* * *

Διὰ τὴν ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν ὁμως τὸ ἀνταποδοθὲν ὑπὸ τοῦ Κηρουλαρίου [Ἀνάθεμα] ἐστηρίζετο εἰς συγκεκριμένας πλάνας, οἷαι *ἡ τοῦ Filioque καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἀζύμων ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ καὶ ἡ ἀναγκαστικὴ ἀγαμία τοῦ κλήρου καὶ τὸ ξένον πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου ἀξιούμενον πρωτεῖον τοῦ Πάπα.*

Εἴτα δὲ κατὰ τὰς μετέπειτα ἀποπείρας πρὸς ἔνωσιν διεπιστώθησαν καὶ νέαι πλάναι οἷαι *τοῦ καθαρτηρίου πυρός, τῆς πρὸ τῆς δευτέρας παρουσίας καὶ παγκοσμίου κρίσεως μακαριότητος τῶν Ἁγίων, τῆς ἀποστερήσεως τῶν λαϊκῶν ἀπὸ τοῦ ποτηρίου τῆς Εὐχαριστίας, τῆς ἀσπίλου συλλήψεως τῆς Θεοτόκου, τοῦ ἀλαθήτου τοῦ Πάπα, τῆς μεταστάσεως τῆς Θεοτόκου κ.λ.π.*

Ἡ Ἄρσις λοιπὸν τοῦ Ἀναθέματος, καθ' ὃν χρόνον ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἐμμένει ἀνενδότης εἰς τὰς πλάνας ταύτας, ἀποτελεῖ ἀναγνώρισιν ἔμμεσον ἐκ μέρους ἡμῶν, ὅτι αἱ πλάναι αὗται δὲν εἶναι ἄξιοι βαρείας κατακρίσεως.

Δὲν ἐπροχωρήσαμεν λοιπὸν ἡμεῖς πάρα πολὺ εἰς ἐκδηλώσεις πραγματικῆς ἀγάπης πρὸς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν; Καὶ δὲν εἶναι πλέον καιρὸς νὰ σταματήσωμεν, περιμένοντες καὶ ἐκ μέρους Ἐκείνης ἴσης ἀγάπης ἐκδηλώσεις;

* * *

Καὶ εἶναι ἐπεῖγον τὸ Βατικανὸν νὰ ἄρῃ ἐκ μέσου μίαν ἄκανθαν, ἢ ὁποῖα πάντοτε ἐδηλητηρίασε τὰς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν

καὶ τῆς ὁποίας ὑπαρχούσης πᾶσα ἀπόπειρα πρὸς πραγματικὴν συμφιλίωσιν αὐτῶν θὰ πέσῃ εἰς τὸ κενόν. Καὶ ἡ ἄκανθα αὐτῆ εἶναι ἡ Οὐνία.

Αἱ ἐπισκέψεις τοῦ Μαξίμου Δ΄ Οὐνίτου πατριάρχου Ἀντιοχείας καὶ τοῦ ἑλληνοκαθολικοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Γαλιλαίας Hakim εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὑποχρεωμένον ἕνεκα λόγων καλῆς συμπεριφορᾶς, μάλιστα ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ τῆς καλλιτερεύσεως τῶν σχέσεων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, νὰ φιλοξενήσῃ αὐτούς, ἀπετέλεσεν ἀδιάκριτον πρόκλησιν, τείνουσαν μᾶλλον νὰ κινήσῃ τὴν ἀγανάκτησιν τῶν συντηρητικωτέρων Ὁρθοδόξων, διαβλεπόντων εἰς τὰς ἐπισκέψεις ταύτας πλεκτάνην ἀποβλέπουσαν εἰς νομιμοποίησιν καὶ ἀναγνώρισιν ἐπίσημον τῆς θέσεως τῶν Οὐνιτῶν καὶ ὑπὸ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας².

Ποίαν ὁμως παρόξυνσιν τῶν σχέσεων Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν ὑποδαυλίζουσιν οὗτοι, διὰ τῶν προσπλυτιστικῶν τῶν ἐνεργειῶν, δύναται τις νὰ συμπεράνῃ καὶ ἐκ μόνου τοῦ γεγονότος, ὅτι ἐν τῇ Τρίτῃ Πανορθοδόξῳ Διασκέψει τῆς Ρόδου οἱ μετὰ πικρίας πολλῆς ἀντιταχθέντες κατὰ πάσης ἐπαφῆς μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξαν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Πολωνίας, Τσεχοσλοβακίας, Σερβίας, Ρουμανίας καὶ τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, ἀναφερόμενοι ἀκριβῶς εἰς ὅσα ἐκ τῶν προσπλυτιστικῶν κινήσεων καὶ τῶν διωγμῶν τῶν Οὐνιτῶν εἶχον ὑποστῆ.

(*) **Παναγιώτου Τρεμπέλα**, Αἱ μετὰ τὸ ἔργον τῆς Βατικανείου Συνόδου ὑποχρεώσεις μας, Κεφ. Γ΄, § 5, σελ. 65-67, ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδ. «Ἐκκλησία», Ἀθῆναι 1967. Ἐπιμ. ἡμετ.

1. Ἐκτὸς ἄλλων ἱστορικῶν τεκμηρίων, ἔχομεν λειτουργικοὺς κώδικας, εἰς τὰς διατάξεις τῶν ὁποίων ὡς πρὸς τὸ βάπτισμα παρέχονται ὁδηγία διαφεύδουσαι τὴν κατηγορίαν.

2. Συμποσοῦμενοι περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος [Κ΄] αἰῶνος, κατὰ τὸν F. Kattenbusch (ἶδε ἄρθρον Roman-Catholic ἐν The New Schaff-Herzog Encyclopedia of Religious Knowledge τόμ. 10, σελ. 75b-77a), εἰς πέντε καὶ ἥμισυ ἑκατομμύρια, κατενέμοντο οἱ Οὐνίται ὡς ἑξῆς: Περὶ τὰς 50.000 ἐν Καλαβρία καὶ Σικελία, τρία ἑκατομμύρια Ρουθῆνιοι ἐν τῇ Γαλικία καὶ ἥμισυ ἑκατομμύριον ἐν τῇ Οὐγγαρία. Ἐν ἑκατομμύριον ἐν τῇ Τρανσυλβανία· περὶ τοὺς 15000 εἰς Βουλγαρίαν· ὑπὸ τὸν οὐνίτην πατριάρχην τῶν ἐν Κιλικία Ἀμενίων, οὗτινος ἔδρα ἡ Κωνσταντινούπολις, περὶ τὰς 100.000· ὑπὸ τὸν Ἑλληνομελιχίτην πατριάρχην Ἀντιοχείας περὶ τοὺς 120.000 ὁπαδούς· ὑπὸ τὸν Σύρον πατριάρχην Ἀντιοχείας (ἔδρα Mardin πλησίον Διαρβεκίρ) περὶ τὰς

20.000· ὑπὸ τὸν Πατριάρχην τῶν ἐν Βαβυλῶνι Χαλδαίων (ἔδρα Μοσούλη) περὶ τὰς 70.000 καὶ ὑπὸ τὸ Κοπτικὸν οὐνιτικὸν Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας περὶ τοὺς 21.000. Ἡ ὅλη προσπλυτιστικὴ αὕτη κίνησις ἢ διὰ τῶν οὐνιτῶν διεξαγομένη ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐν Ρώμῃ Congregatio de propaganda fide, διαθέτουσαν τεραστίους οἰκονομικοὺς πόρους.